

Resultaten van een raadpleging over windturbines en zonnevelden in de gemeente Leusden

Rapportage van de raadpleging

April 2026



POPULYTICS

What would you do?

Colofon

Dit onderzoek is uitgevoerd door Populytics, een spin-off van de TU Delft, in opdracht van gemeente Leusden.

Auteurs

Martijn de Vries
Charlotte Spit
Shannon Spruit

Datum

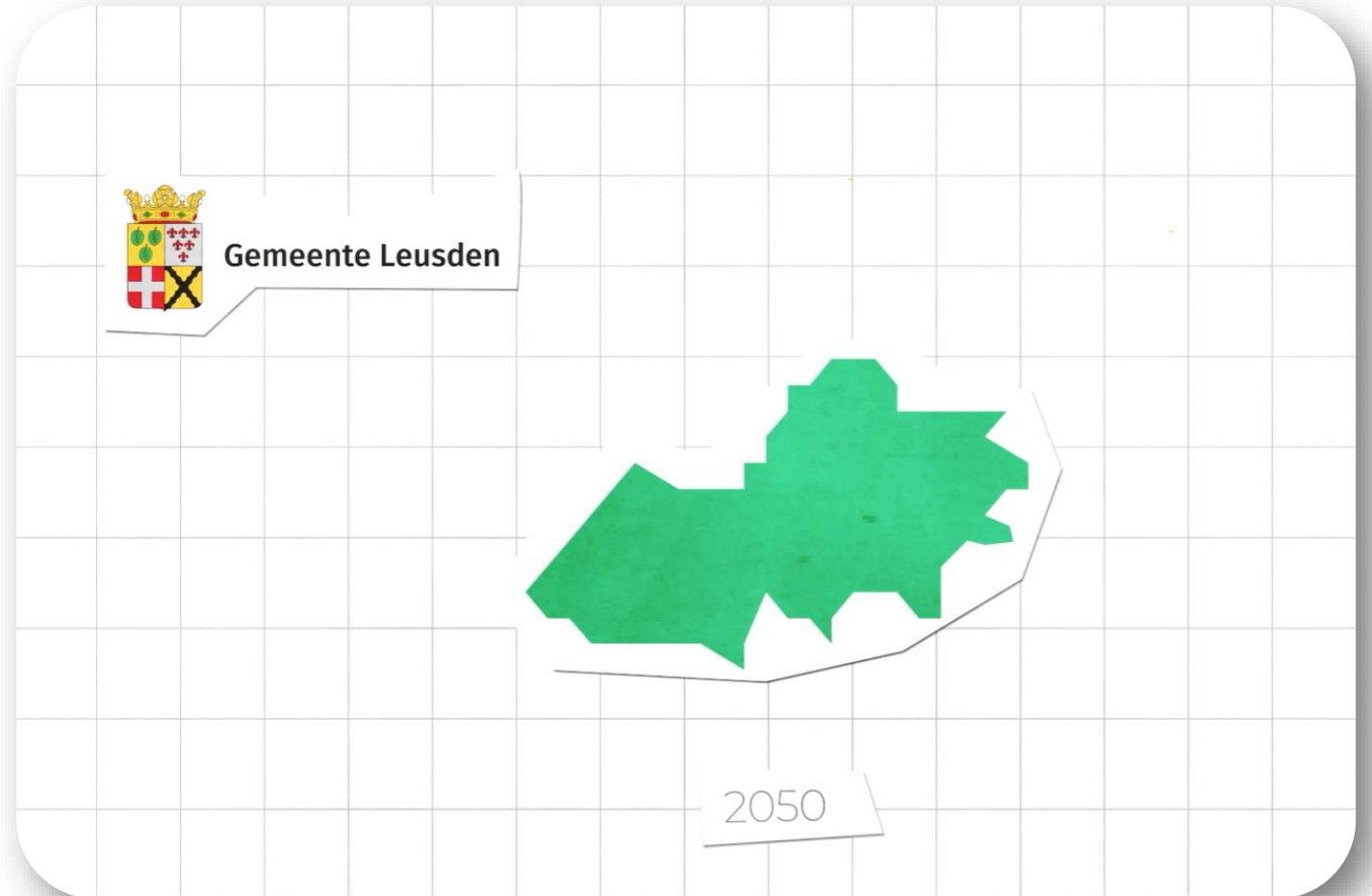
2 april 2026

Versie

Definitief

Contact

Populytics b.v.
Strawinskylaan 339
1077 XX Amsterdam
info@populytics.nl
www.populytics.nl



Inhoudsopgave

1

Aanleiding, opzet en
respons

2

Voorkeuren wind en zon

3

Windturbines

4

Zonnevelden

5

Over de raadpleging

6

Methodologie

Samenvatting

Net als de rest van Nederland, wil de gemeente Leusden in 2050 klimaatneutraal zijn. Dat betekent dat we geen aardgas meer gebruiken. De gemeente onderzoekt samen met de regio waar in 2030 al meer schone elektriciteit gemaakt kan worden met windturbines en zonnevelden op land. De gemeente Leusden vroeg haar inwoners om mee te denken. Wat vinden zij belangrijk? In totaal hebben 2.912 mensen deelgenomen aan de raadpleging.

De houding van inwoners t.o.v. schone elektriciteit

52% van de inwoners is het (helemaal) eens met meer zonnevelden en windturbines op land. 17% staat hier neutraal tegenover en 31% is het hier (helemaal) mee oneens.

Samenwerking met buurgemeenten

68% van de inwoners geeft aan dat alle gemeenten in de regio Amersfoort evenveel schone elektriciteit moeten opwekken in 2030. We zien dat er verschillende opvattingen bestaan over wat een gelijke verdeling is.

Regio: windturbines of windturbines én zonnevelden

Op de vraag hoe we meer schone elektriciteit in de regio zouden moeten maken, zijn inwoners verdeeld. We zien een vergelijkbare voorkeur voor alleen windturbines, windturbines én zonnevelden of inwoners die aangeven het niet te weten/geen voorkeur te hebben tussen de twee opties.

Indien er windturbines/zonnevelden komen

Van de voorgelegde opties, geven inwoners bij zowel windturbines als zonnevelden de meeste prioriteit aan de minste overlast voor mens en natuur. De minste prioriteit geven ze aan waar de kosten voor de samenleving het laagst zijn voor de plaatsing (windturbines & zonnevelden), aan het voorkomen van overlast op geschiedenis en cultuur in de omgeving (windturbines) en aan het voorkomen van overlast voor landbouw (zonnevelden).

Dilemmavragen windturbines

Als er windturbines komen, zien we dat 84% van de inwoners windturbines langs snelwegen zou bouwen als het helpt om het uitzicht in het buitengebied van Leusden te beschermen. Verder zien we dat inwoners uit het buitengebied vaker geen windturbines op landbouwgrond zouden willen plaatsen dan inwoners die woonachtig zijn in de kernen van de gemeente.

Dilemmavragen zonnevelden

Als er zonnevelden komen, zien we dat inwoners verdeeld zijn over hun voorkeuren wat betreft de grootte van de velden. 45% van de inwoners heeft een voorkeur voor het verder uit elkaar plaatsen van de zonnepanelen, ook al kost dat meer ruimte. 29% zou ze dichtbij elkaar plaatsen zodat er minder ruimte nodig is. En 25% geeft aan het niet te weten/geen voorkeur te hebben.



1

Aanleiding, opzet en respons

1

**Aanleiding, opzet en
respons**

2

Voorkeuren wind en zon

3

Windturbines

4

Zonnevelden

5

Over de raadpleging

6

Methodologie

De gemeente Leusden wil inwoners laten meedenken over schone elektriciteit

- **Aanleiding.** De gemeente Leusden wil in 2050 klimaatneutraal zijn. Om dit doel te halen is meer schone elektriciteit nodig. In de regio is afgesproken om in 2030 meer schone elektriciteit met windturbines en zonnepanelen op land te maken. Dit is nodig omdat er steeds meer elektriciteit gebruikt wordt. Onder andere voor koken, elektrisch rijden en verwarmen. Daarvoor onderzoekt de gemeente Leusden samen met buurgemeenten in de regio Amersfoort waar zonnepanelen of windturbines gebouwd kunnen worden. De buurgemeenten uit de regio zijn; Amersfoort, Baarn, Bunschoten, Eemnes, Soest en Woudenberg.
- **Participatie.** De gemeente Leusden wil haar inwoners laten meedenken over de opwek van schone elektriciteit met windturbines en zonnepanelen op land. Hiervoor heeft Populytics een raadpleging uitgevoerd in opdracht van de gemeente Leusden.
- **Onderzoeksvraag.** De hoofdvraag was hoe inwoners denken over het maken van schone elektriciteit met windturbines en zonnepanelen op land in de regio Amersfoort en de gemeente Leusden. In Kader 1 staan drie vragen over de houding van inwoners ten aanzien van het maken van (meer) schone elektriciteit.
- **Deelname.** Inwoners konden hun mening geven van 3 tot 22 februari 2026. Alle 14.000 huishoudens hebben een brief gekregen met een uitnodiging voor het onderzoek. Het onderzoek is in overleg langer open gezet doordat een deel van de brieven vertraging op had gelopen. Elke brief bevatte een unieke code die maximaal 1 keer gebruikt kon worden. Mensen die de raadpleging liever niet online in wilden vullen, konden een papieren versie aanvragen bij de gemeente. Meer informatie staat [in de Methodologie](#).
- **Respons.** 2.912 inwoners hebben meegedaan aan de raadpleging. Dat is een relatief hoge respons rate van 21% op de brieven. Gemiddeld gezien ligt de respons tussen de 5-10% voor soortgelijke raadplegingen.

Kader 1. Een paar vragen uit de raadpleging

Wat vindt u van deze uitspraken? (2/3)

	Helemaal oneens	Oneens	Neutraal	Eens	Helemaal eens
Ik vind het goed dat we in Nederland zoveel mogelijk stoppen met vervuilende energiebronnen zoals olie, kolen en aardgas	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Ik vind het goed dat we in Nederland steeds meer schone elektriciteit maken met zonnepanelen en windturbines op land	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

Hoe zou u schone elektriciteit maken in de regio Amersfoort?* (1/2)

- Met maximaal 5 windturbines (van ongeveer 200 meter hoog) en 150 extra voetbalvelden aan zonnepanelen
- Met maximaal 10 windturbines (van ongeveer 200 meter hoog)
- Ik weet het niet / ik heb geen voorkeur tussen de twee opties



Steekproef samenstelling

- Er hebben 2.912 mensen meegedaan aan de raadpleging.
- **Demografische kenmerken.** De kenmerken van de deelnemers verschillen van de kenmerken van de populatie. Zo hebben er meer mannen meegedaan, meer mensen tussen 35-64 jaar oud en meer mensen met een afgeronde hbo of wo opleiding. Dit zien we bij raadplegingen vaker. Om ervoor te zorgen dat we representatieve uitspraken kunnen doen voor de **Leusdense bevolking** op deze kenmerken, hebben we de antwoorden van deelnemers herwogen op: gender, leeftijd, opleiding en woonomgeving. Meer informatie staat [in de Methodologie](#).
- **Vergelijking landelijke klimaatperceptie.** De steekproef vormt een goede afspiegeling van de landelijke data wat betreft percepties over klimaatverandering. Van de deelnemers maakt 73% zich een beetje of heel erg zorgen over klimaatverandering. Ook is 70% het (helemaal) eens met de overstap op duurzame energiebronnen. Dit komt overeen met landelijke data over klimaatpercepties.
- **Gebied en woonsituatie.** We vroegen deelnemers in welk gebied ze wonen; in Achterveld, Leusden, Leusden-Zuid of Stoutenburg. De meeste deelnemers (74%) wonen in het gebied Leusden. Het aantal deelnemers uit Stoutenburg was erg laag. Deze zijn in overleg met de gemeente voor de analyses toegevoegd aan Achterveld. Verder gaf 79% van de deelnemers aan met een partner (en kinderen) te wonen. En woont 18% van de deelnemers alleen.

Figuur 1.1. Samenstelling van de deelnemers


	Populatie (Leusden)*	Deelnemers ** (n = 2.912)
Gender		
Vrouw	51%	29%
Man	49%	66%
Leeftijd		
16 tot 35 jaar	20%	8%
35 tot 65 jaar	39%	52%
65 jaar en ouder	24%	38%
Opleiding		
Basisonderwijs, vmbo, mbo1	19%	6%
Havo, vwo, mbo2-4	40%	21%
Hbo, wo	41%	69%
Woonomgeving		
In een van de kernen	89%	86%
In het buitengebied	11%	12%

	Populatie (Nederland)***	Deelnemers ** (n = 2.912)
Ik vind het goed dat we in Nederland zoveel mogelijk stoppen met vervuilende energiebronnen zoals olie, kolen en aardgas****		
(Helemaal) mee eens	61%	70%
Neutraal	21%	15%
(Helemaal) mee oneens	17%	15%
Ik maak me zorgen over klimaatverandering		
Helemaal niet	4%	6%
Niet echt	13%	10%
Neutraal	10%	11%
Een beetje	41%	38%
Heel erg	32%	35%

* Bron: Allecijfers.nl/gemeente/Leusden

** Totaal percentages kunnen afwijken van 100% door afronding, deelnemers die kozen voor 'anders', 'zeg ik liever niet', of betreft het populatiedeel dat jonger dan 16 jaar is.

*** Bron: CFS

**** Bron: Onderzoek Populytics 'Betaalbaarheid van de warmtetransitie (16 Nederlandse gemeenten in Nederland, 2025)'.


2

Voorkeuren wind en zon

1

Aanleiding, opzet en
respons

2

Voorkeuren wind en zon

3

Windturbines

4

Zonnevelden

5

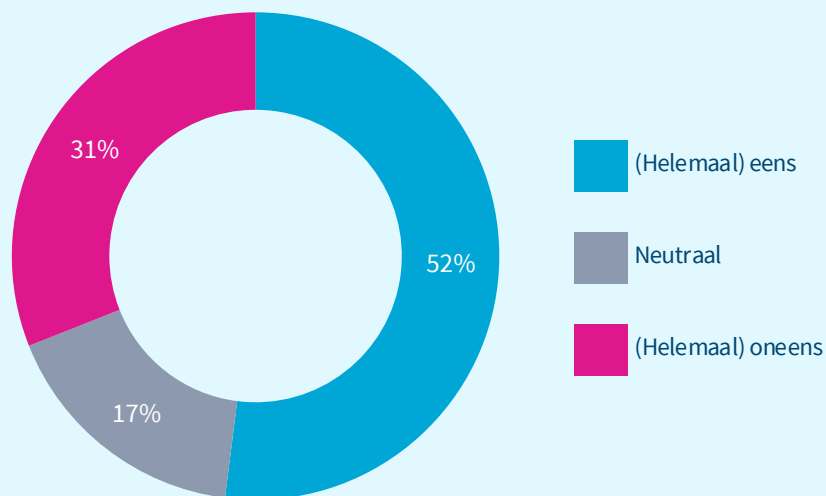
Over de raadpleging

6

Methodologie

Figuur 2.1. Houding ten opzichte van zonnevelden en windturbines op land

Ik vind het goed dat we in Nederland steeds meer schone elektriciteit maken met zonnevelden en windturbines op land



Houding van inwoners ten opzichte van schone elektriciteit

52% van de inwoners is het (helemaal) eens met meer zonnevelden en windturbines op land

- Deze groep zegt vaak dat het noodzakelijk is voor het klimaat om aanpassingen aan onze elektriciteitsvoorziening te doen.

17% van de inwoners staat neutraal tegenover meer zonnevelden en windturbines op land

- Binnen deze groep is 62% het wel eens met de uitspraak dat we moeten stoppen met vervuilende energiebronnen gebruiken* (11% t.o.v. het totaal aantal deelnemers).
- Binnen deze groep is 28% van de inwoners neutraal over stoppen met vervuilende energiebronnen gebruiken (5% t.o.v. het totaal aantal deelnemers).

31% van de inwoners is het (helemaal) oneens met meer zonnevelden en windturbines op land

- Binnen deze groep is 39% van de inwoners het wel eens met de uitspraak dat we moeten stoppen met vervuilende energiebronnen gebruiken (12% t.o.v. het totaal aantal deelnemers). Maar deze groep wil windturbines en/of zonnevelden niet op land of in de regio. Deze inwoners stellen regelmatig dat er moet worden gekeken naar andere vormen van elektriciteitsopwekking.
- Binnen deze groep vindt 40% dat we niet moeten stoppen met vervuilende energiebronnen gebruiken (12% t.o.v. het totaal aantal deelnemers). Deze inwoners zeggen vaak dat duurzame opwek technologieën zoals windturbines en zonnevelden het landschap en de natuur aantasten.
- Mensen die het (helemaal) oneens waren met deze uitspraak, kregen een extra vraag. We vroegen of ze wel mee willen denken over windturbines en zonnevelden in de regio Amersfoort. **91% wilde zijn of haar mening over het onderwerp geven** en is verder gegaan met het invullen van de raadpleging. In vergelijking met andere raadplegingen over dit onderwerp is dat relatief gezien iets hoger dan het gemiddelde van 85%. 9% van de deelnemers is hier afgehaakt (3% t.o.v. het totaal aantal deelnemers).

Totaal percentages kunnen afwijken van 100% door afronding of deelnemers die een vraag over hebben geslagen.

* Deze uitspraak staat in Kader 1 op [pagina 6](#).



Motivaties voor meningen over windturbines en zonnepanelen op land

- Deelnemers die het **(helemaal) oneens** zijn willen vaak geen windturbines en/of zonnepanelen op land vanwege de effecten op de natuur en het landschap. Een grote groep stelt geregeld windturbines op zee en/of zonnepanelen op daken voor. Ook meent een middelgrote groep dat Nederland niet voorop hoeft te lopen in de transitie. Een wat kleinere groep geeft aan aardgas te willen blijven gebruiken om niet afhankelijk te zijn van weersomstandigheden, wat voor netcongestie een probleem is.
- Van de deelnemers die **neutraal** staan tegenover de stelling, suggereert een grote groep windturbines op zee en/of zonnepanelen op daken. Ook benoemt een middelgrote groep dat het elektriciteitsnet op dit moment niet meer aan kan en voorzien problemen hierdoor. Een paar mensen geven aan dat ze windturbines en/of zonnepanelen op land liever niet hebben, maar geven aan dat het soms wel nodig is.
- Van de deelnemers die het **(helemaal) eens** zijn vindt een grote groep dat het noodzakelijk is voor het klimaat. Een middelgrote groep deelnemers zegt dat wind- en zonne-energie de toekomst zijn. Verder valt op dat een andere middelgrote groep deelnemers vindt dat windturbines juist niet op zee moeten vanwege kwetsbaarheid (zowel voor sabotage als voor de natuur). Deelnemers uit deze groep noemen ook randvoorwaarden voor de opwek van wind- en zonne-energie op land. Bijvoorbeeld een grote groep die stelt dat eerst het potentieel van zonnepanelen op daken volledig benut moet worden omdat zonnepanelen zonde zijn van de ruimte en de natuur. Een paar deelnemers geven aan te willen wachten op technologische ontwikkelingen of dat we aardgas voor de transitie kunnen blijven gebruiken. Een kleine groep stelt dat regelgeving vanuit de overheid over zonnepanelen eenduidiger kan.
- In alle drie de antwoordcategorieën motiveren middelgrote groepen deelnemers om (ook) te kijken naar alternatieve vormen van elektriciteitsopwekking zoals kernenergie.

“Verpest het mooie landschap. Niemand wil dit!”

“[...] Daarnaast is het elektriciteitsnetwerk overbelast en kunnen er bijvoorbeeld geen nieuwe bedrijven of woonwijken worden aangesloten [...]”

“We zullen de vervuilde energiebronnen altijd nodig blijven hebben, maar het is zeker goed als we ook meer gebruik gaan maken van zonne- en windenergie!”

“Op zee is genoeg ruimte”

“We hebben geen keuze: nu al is de temperatuur hoger dan het doel in het Parijsakkoord. De kosten van niets doen zijn vele malen hoger dan van de energietransitie. En de gevolgen voor onze samenleving vele malen ernstiger dan een paar windturbines en zonneparken in het landschap”

“Niet alleen maar kijken naar zonnepanelen en windturbines op land. En niet alleen maar kijken naar je eigen regio. Er wordt veel schone elektriciteit gemaakt op zee en bijvoorbeeld in de Flevo- en Noordoost polder. Maak daar zoveel mogelijk gebruik van. Maar als eigen regio moet je ook een verantwoorde en mogelijke eigen bijdrage leveren. Je kan niet alles van andere regio's verwachten.”

“Op land is minder kwetsbaar voor sabotage”

“Nederland moet altijd maar koploper zijn. In andere Europese landen stoken ze gewoon door, en staat de kachel op 21 graden.”

“Ja eens met schone elektriciteit maar kan ook op andere manieren opgewekt en opgeslagen worden”

(Helemaal) oneens

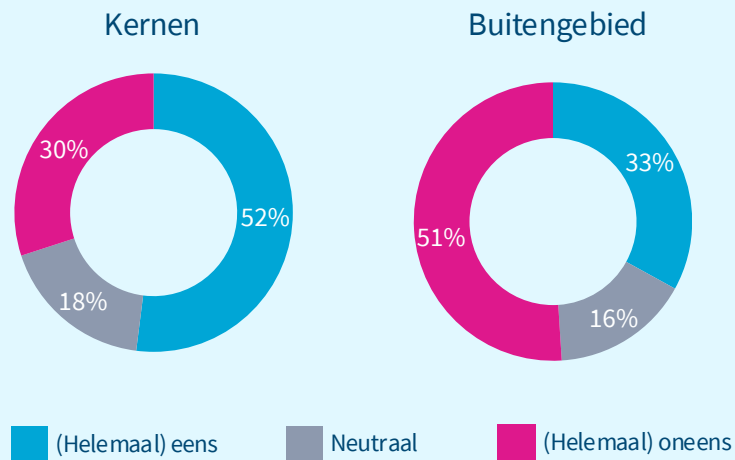
Neutraal

(Helemaal) eens



Figuur 2.2. Houding ten opzichte van zonnenvelden en windturbines op land – verschil tussen kernen en buitengebied

Ik vind het goed dat we in Nederland steeds meer schone elektriciteit maken met zonnenvelden en windturbines op land



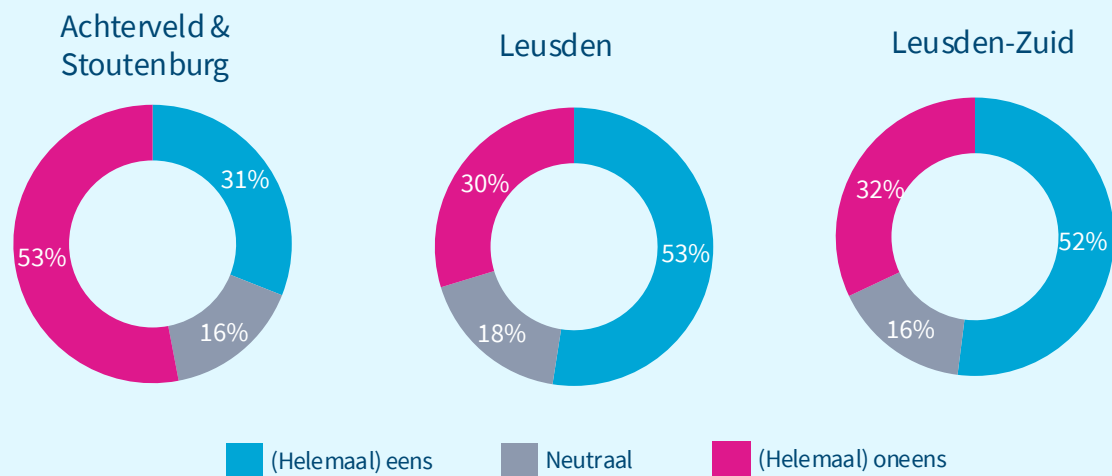
Houding van inwoners ten opzichte van schone elektriciteit naar gebied

- We kunnen de stelling over zonnenvelden en windturbines op land verder uitsplitsen naar het gebied waar inwoners wonen. In de raadpleging vroegen we inwoners eerst of ze in het buitengebied of een van de kernen wonen.
- In **de kernen** zijn de houdingen van inwoners over zonnenvelden en windturbines op land ongeveer hetzelfde verdeeld als het gemiddelde van heel de steekproef ([zie pagina 9](#)):
 - ongeveer 53% is het hier (helemaal) mee eens.
 - ongeveer 30% is het hier (helemaal) mee oneens.
- Maar in **het buitengebied** is een relatief groot deel het (helemaal) oneens met meer schone elektriciteit opwek door middel van zonnenvelden en windturbines op land (51%).
- Op de volgende pagina hebben we dezelfde uitspraak over het maken van schone elektriciteit met zonnenvelden en windturbines op land uitgesplitst naar drie gebieden waar inwoners woonachtig zijn.



Figuur 2.3. Houding ten opzichte van zonnevelden en windturbines op land – naar gebied

Ik vind het goed dat we in Nederland steeds meer schone elektriciteit maken met zonnevelden en windturbines op land



Gebied	Gemeente Leusden*	Brief** (n = 2.912)
Achterveld	8,9%	9,1%
Leusden	72,9%	73,8%
Leusden-Zuid	17,0%	14,3%
Stoutenburg	1,2%	1,4%

* Bron: Allecijfers.nl/gemeente/Leusden

** Totaal percentages kunnen afwijken van 100% door afronding of deelnemers die kozen voor 'anders' of 'zeg ik liever niet'.

Houding van inwoners ten opzichte van schone elektriciteit naar gebied

- In **Leusden** en **Leusden-Zuid** zijn de houdingen van inwoners over zonnevelden en windturbines op land ongeveer hetzelfde verdeeld als het gemiddelde van heel de steekproef (zie pagina 9):
 - ongeveer 53% is het hier (helemaal) mee eens.
 - ongeveer 30% is het hier (helemaal) mee oneens.
- Maar in **Achterveld** is een relatief groot deel het (helemaal) oneens met meer schone elektriciteit opwek door middel van zonnevelden en windturbines op land (53%). Overigens, zien we dat ongeveer de helft van alle inwoners uit Achterveld in de kern woont en de andere helft in buitengebied. De resultaten van het buitengebied op de vorige pagina zijn dus inwoners uit verschillende buitengebieden van de gemeente Leusden en *niet* alleen uit Achterveld.
- Zoals eerder beschreven, hebben uit **Stoutenburg** te weinig mensen meegedaan om betrouwbare inzichten te geven in hoe de meningen verschillen ten opzichte van de rest van de steekproef. Voor de analyses zijn deze deelnemers toegevoegd aan Achterveld.

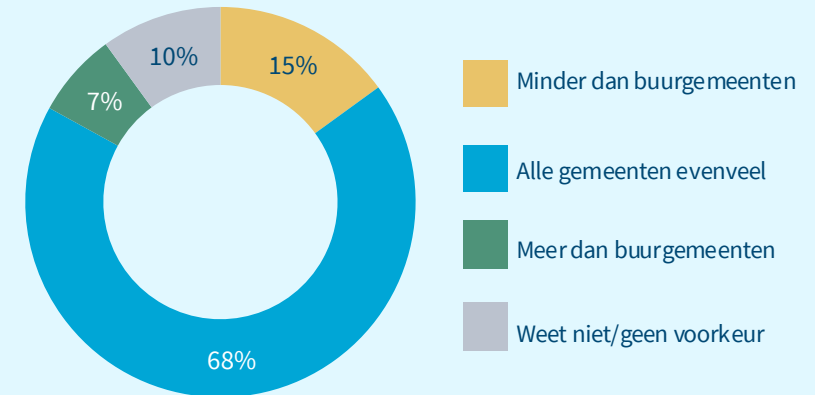


Houding van inwoners ten opzichte van de samenwerking met buurgemeenten in de regio

- Wat betreft de verdeling van schone elektriciteit opwek met windturbines en zonnepanelen in de regio vindt 68% van de inwoners dat alle gemeenten evenveel moeten doen.
- Slechts een kleine groep inwoners vindt dat de gemeente Leusden meer (7%) of minder (15%) moet doen dan haar buurgemeenten.
- Inwoners die wonen in buitengebied kiezen vaker voor ‘alle gemeenten evenveel’ (69%) dan inwoners die in kernen wonen (58%). In het buitengebied kiest men ook vaker voor ‘minder dan buurgemeenten doen’ (25%) dan in de kernen (15%).
- Wat uit de motivaties opvalt ([zie pagina 14](#)), is dat er verschillende opvattingen zijn over wat een gelijke verdeling is.
 - Een grote groep deelnemers vindt dat de verdeling op basis van **inwonersaantallen** per gemeente moet worden gebaseerd.
 - Een middelgrote groep deelnemers vindt dat de verdeling op basis van **elektriciteitsverbruik** per gemeente moet worden gebaseerd.
 - Een kleinere groep deelnemers vindt dat de verdeling op basis van de **beschikbare ruimte** voor grootschalige opwek in iedere gemeente moet worden gemaakt.

Figuur 2.4. Samenwerking buurgemeenten

De gemeente Leusden werkt samen met haar buurgemeenten om schone elektriciteit te maken met windturbines en zonnepanelen. Hoeveel moet de gemeente Leusden hiervoor doen?



Totaal percentages kunnen afwijken van 100% door afronding of deelnemers die een vraag over hebben geslagen.

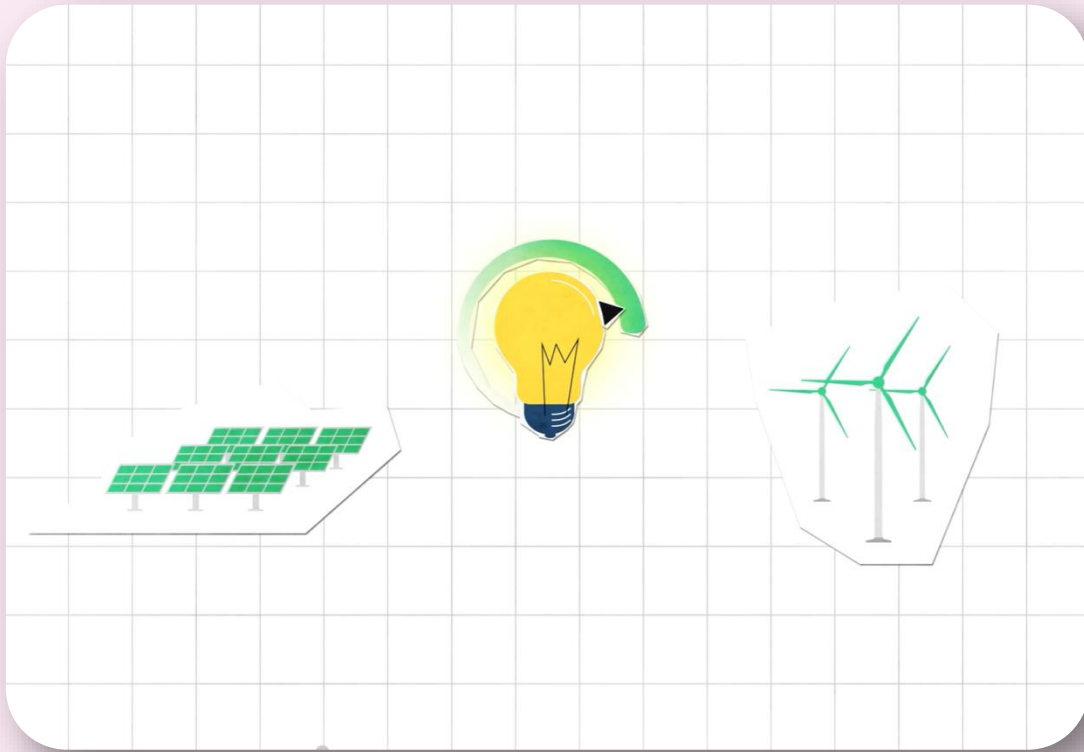


Motivaties van de keuze over samenwerking buurgemeenten

- Deelnemers die aangeven dat de gemeente Leusden **minder** moet doen dan haar buurgemeenten, is een grote groep het vaak niet eens met de transitie, suggereert windturbines op zee, zonnepanelen op daken of andere vormen van schone elektriciteit. Een middelgrote groep meent dat andere gemeenten mogen starten en Leusden niet voorop hoeft te lopen in de transitie. Een kleinere groep geeft aan dat het plaatsen van windturbines en zonnepanelen niet ten koste mag gaan van het karakter en/of de natuur in Leusden.
- Van de deelnemers die aangeven dat de gemeenten in de regio **allemaal evenveel** moeten doen, benoemt een grote groep dat alle gemeenten gelijk moeten bijdragen, dat de lasten (en de lusten) eerlijk verdeeld moeten worden. Een kleinere groep stelt dat een samenwerking nodig is.
- Van de deelnemers die aangeven dat de gemeente Leusden **meer** moet doen dan haar buurgemeenten zegt een erg grote groep dat de gemeente Leusden initiatief en verantwoordelijkheid moet nemen. En zo een voorbeeld kan zijn voor de buurgemeenten. Ook schrijft een grote groep dat Leusden meer ruimte heeft dan andere gemeenten. Een kleine groep noemt de noodzaak om over te stappen, dat de gemeente welvarend is, solidariteit en autonomie als redenen om meer te doen.



Kader 2. Keuzevraagstuk gemeente



Achtergrond: de opzet van de raadpleging

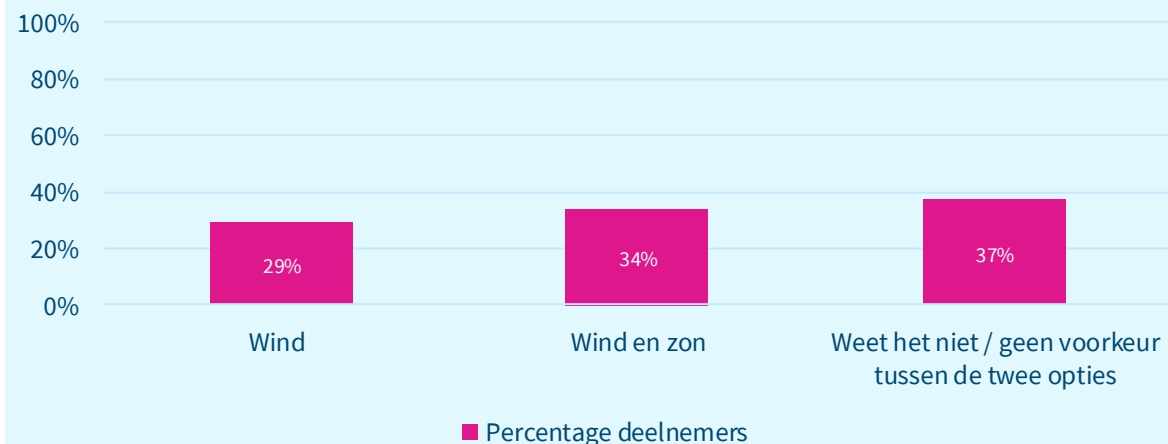
- **Keuzevraagstuk gemeente.** De regio Amersfoort wil in 2030 voor ongeveer 200.000 huishoudens aan schone elektriciteit opwekken. Dit doel heeft de RES regio zichzelf gesteld in 2021. Wanneer de regio niet met een plan komt, zal de provincie Utrecht plekken aanwijzen voor windturbines. Voor de zomer moeten de nieuwe gemeenteraden met een plan komen over de opwek van schone elektriciteit in de regio.
- **Geen windturbines op de Leusderheide.** Eerst waren twee terreinen van defensie in beeld om windturbines te plaatsen. Defensie heeft deze terreinen echter nodig. Hierdoor zijn deze locaties afgevallen. Waaronder de Leusderheide. Nu moeten er andere locaties gevonden worden voor opwek van schone elektriciteit.
- **Wind of wind én zon op land.** Het is niet mogelijk om genoeg elektriciteit in de regio Amersfoort te maken met alleen zonnepanelen, onder andere vanwege een vol elektriciteitsnet. De regio moet daarom kiezen: gaan we volledig inzetten op windenergie? Of gaan we de helft met windturbines opwekken en de andere helft met zonnepanelen? De resultaten van deze raadpleging bieden inzichten voor het maken van een afweging in de toekomst tussen locaties die technisch mogelijk zijn.



Regio Amersfoort: Windturbines of windturbines én zonnevelden

- Inwoners konden hun voorkeur aangeven voor windturbines of windturbines én zonnevelden in de regio Amersfoort. De resultaten presenteren we hier.
- Inwoners hadden de keuze uit de volgende drie antwoordopties:
 - **Alleen wind:** maximaal 10 windturbines van ongeveer 200 meter hoog
 - **Wind en zon:** maximaal 5 windturbines (van ongeveer 200 meter hoog) en 150 extra voetbalvelden aan zonnevelden
 - **Ik weet het niet / ik heb geen voorkeur tussen de twee opties**
- We zien dat de resultaten op deze vraag verdeeld zijn.
 - 29% van de inwoners geeft aan alleen voor windturbines te kiezen.
 - 34% kiest voor een mix van windturbines en zonnevelden.
 - 37% weet het niet of heeft geen voorkeur tussen de twee opties.
- Wanneer we deze vraag uitsplitsen naar of inwoners in kernen wonen of in buitengebied, zien we dat het aandeel dat **het niet weet of geen voorkeur heeft tussen de twee opties in het buitengebied (47%) hoger ligt dan in de kernen (38%).**
- Sommige inwoners die kozen voor wind én zon of voor dat ze het niet wisten/geen voorkeur hebben tussen de twee opties, suggereerden (ook) andere vormen van elektriciteitsopwekking zoals kernenergie. Verdere motivaties voor deze keuzes presenteren we op [de volgende pagina](#).

Figuur 2.5. Keuze voor wind of wind én zon in de regio Amersfoort



Totaal percentages kunnen afwijken van 100% door afronding.



Motivaties van keuze windturbines of windturbines en zonnevelden

- Van de deelnemers die kiezen voor **alleen windturbines** zegt een erg grote groep dat deze minder ruimte nodig hebben dan zonnevelden. En daarnaast meer elektriciteit opwekken per vierkante meter. Een middelgrote groep stelt dat windturbines minder de bestaande ruimte aantasten dan zonnevelden. Ook geeft windenergie volgens een grote groep deelnemers meer elektriciteitszekerheid dan zonne-energie. Een deel geeft voorwaarden mee, zoals; beperking van overlast, effecten op natuur en locatiesuggesties. Een paar deelnemers vinden zonnevelden lelijk of willen geen zonnevelden in de regio.
- Van de deelnemers die kiezen voor **windturbines en zonnevelden** geeft een erg grote groep aan dat ze eigenlijk geen windturbines willen omdat die geluidsoverlast en slagschaduw geven, effect hebben op natuur, vogels en insecten, of het landschap vervuilen. Voor zonne-energie gelden deze nadelen volgens deze deelnemers niet of minder. Een grote groep zegt dat windturbines alleen in bepaalde gebieden geplaatst moeten worden, zoals ver weg van huizen, langs snelwegen of op zee. Een middelgrote groep pleit juist voor een mix van wind- en zonne-energie omdat het de garantie van elektriciteit ten goede komt of stelt dat zonnepanelen minder overlast geven.
- Van de deelnemers die kiezen voor **weet ik niet/geen voorkeur** zegt een erg grote groep dat ze beide opties niet willen, maar dat niet konden kiezen. Of vindt zonnevelden wel een optie maar wil geen windturbines. Een grote groep geeft aan te weinig te weten over de gevolgen om deze keuze te kunnen maken. Een paar deelnemers stellen voorwaarden aan beide opties, zoals op zee, eerst zo veel mogelijk op daken of ver weg van woningen.



3

Windturbines

1

Aanleiding, opzet en
respons

2

Voorkeuren wind en zon

3

Windturbines

4

Zonnevelden

5

Over de raadpleging

6

Methodologie

Stel, er komen windturbines in de gemeente Leusden. Welke keuzes vindt u dan het belangrijkste?

- Inwoners kregen zes opties te zien over dingen die een rol kunnen spelen bij het plaatsen van windturbines. Deze opties konden ze rangschikken van meest belangrijk (1) naar minst belangrijk (6). De resultaten presenteren we hier.
- **Duidelijke top 2 opties:**
 - ‘Kies voor plekken die zorgen voor de minste overlast voor mensen’
→ Dit wordt door 76% van de inwoners op positie 1 of 2 gezet.
 - ‘Kies voor plekken waar de natuur er het minst last van heeft’
→ Dit wordt door 49% van de inwoners op positie 1 of 2 gezet.
- **Twee opties krijgen duidelijk de minste prioriteit:**
 - ‘Kies voor plekken die het minst invloed hebben op belangrijke geschiedenis en cultuur in de omgeving (zoals de Grebbelinie)’
→ Dit wordt door 55% van de inwoners op positie 5 of 6 gezet.
 - ‘Kies voor plekken waar de kosten voor de samenleving het laagst zijn om windturbines te plaatsen’
→ Dit wordt door 60% van de inwoners op positie 5 of 6 gezet.
- **De overige twee opties worden door de meeste inwoners in het midden gezet:**
 - ‘Kiezen voor plekken waar windturbines het beste passen in het landschap’
 - ‘Kiezen voor plekken waar windturbines bij elkaar gezet kunnen worden’
- We zien geen verschillen in de gemiddelde ranking van de opties over windturbines als we dit uitsplitsen naar of inwoners in de kernen dan wel in buitengebied van de gemeente Leusden wonen.

Figuur 3.1. Gemiddelde ranking opties windturbines

Ranking	Optie
1 & 2	<ul style="list-style-type: none">• Kies voor plekken die zorgen voor de minste overlast voor mensen.• Kies voor plekken waar de natuur er het minst last van heeft.
3 & 4	<ul style="list-style-type: none">• Kies voor plekken waar windturbines het best passen bij het landschap.• Kies voor plekken waar je windturbines bij elkaar kunt zetten (en er minder plekken nodig zijn).
5 & 6	<ul style="list-style-type: none">• Kies voor plekken die het minst invloed hebben op belangrijke geschiedenis en cultuur in de omgeving (zoals de Grebbelinie).• Kies voor plekken waar de kosten voor de samenleving het laagst zijn om windturbines te plaatsen.



Motivaties van deelnemers die overlast voor mensen voorkomen in de top 2 zetten

Deelnemers hadden verschillende redenen om deze optie in de top 2 te zetten. De motivaties laten zien dat deelnemers zich zorgen maken over geluidsoverlast, slagschaduw, gezondheidsrisico's (voor mens en dier) en horizonvervuiling. Om overlast te beperken voor mensen, willen ze de windturbines, stel deze komen in de gemeente Leusden, zo ver mogelijk van plekken waar mensen wonen. Een groep verwacht dat de minste overlast voor mensen zal zorgen voor minder weerstand onder inwoners.

Argumentcategorie	Illustratie	Argumentcategorie	Illustratie
Zorgt voor minder weerstand	<i>"De weerstand om tegen te zijn en gezeur achteraf is dan waarschijnlijk veel minder. 'Not in my backyard'"</i>	Windturbines zorgen voor overlast door horizonvervuiling. Ze tasten landschap aan	<i>"windturbines verpesten het landschap en geen [geven, red.] alleen daardoor al overlast"</i>
Inwoners moeten specifiek geen geluidsoverlast (en last van slagschaduw) ervaren van windturbines	<i>"het is duidelijk dat windturbines wel degelijk voor geluidsoverlast zorgen. Dit hebben we nu al genoeg met constant overvliegende vliegtuigen. Zorg voor een prettig woonomgeving door geluidsoverlast niet te vergroten. Wat heb je aan een 'groene' gemeente die schone elektriciteit wil opwekken als daarmee het woongenot in het gedrang komt. Doel heiligt alle middelen?"</i>	Windturbines niet in de nabijheid van woningen	<i>"Geen windturbines in de bewoonde omgeving. Zeker niet binnen de bebouwde kom. Dan ergens aan de rand van een gebied waar niemand woont"</i>
Inwoners moeten in het algemeen geen overlast ervaren van windturbines	<i>"Geen overlast voor mensen is een eis, de overigen vind ik minder belangrijk. "</i>	Deelnemers die het oneens zijn met windturbines in de gemeente maar wel kansen zien in een andere regio of op zee	<i>"Niemand moet hier overlast van hebben dus vanaf zee en nationaal oplossen"</i>
Mensen (en dieren) moeten zo min mogelijk gezondheidsrisico's ervaren	<i>"Windturbines hebben aantoonbare negatieve effecten op de volksgezondheid, hoe verder van mensen vandaag hoe beter"</i>	Deelnemers die het oneens zijn: willen überhaupt geen windturbines	<i>"[...] Ik wil die dingen niet in Leusden"</i>



Motivaties van deelnemers die overlast voor natuur voorkomen in de top 2 zetten

Deelnemers hadden verschillende redenen om deze optie in de top 2 te zetten. De motivaties laten zien dat deelnemers de natuur (en dieren, vogels) belangrijk vinden. Deze willen ze beschermen. Sommigen stellen dat er nog maar weinig natuur over is. Daarnaast mag de natuur niet de dupe worden van menselijk handelen, als mensen de lusten willen dan moeten we ook de lasten dragen en stellen anderen dat windturbines schadelijk zijn voor de natuur.

Argumentcategorie	Illustratie	Argumentcategorie	Illustratie
De natuur (en de dieren) zijn belangrijk	<i>"De natuur is net zo belangrijk als het klimaat, dat wordt nog wel eens vergeten. Zonder natuur hebben wij ook geen bestaansrecht!"</i>	Windturbines zijn schadelijk voor de natuur (en voor mensen), ze zijn niet goed	<i>"Dat is volstrekt onmogelijk ..natuur en mens/dier zullen er enorme last van hebben hoe je het ook wendt of keert"</i>
We moeten de natuur beschermen. (Er is nog maar weinig over)	<i>"Het gaat niet goed met de natuur in de provincie Utrecht. De natuur moet ontlast en verbeterd worden, niet nog meer schade."</i>	Als mensen de lusten van windturbines willen ervaren, dan ook de lasten (de overlast)	<i>"De mens heeft de enorme behoefte aan energie gecreëerd, daar hoeft de rest van de natuur geen last van te hebben."</i>
De natuur mag niet de dupe worden van menselijk handelen	<i>"Ik vind het belangrijk dat behoeften van mensen niet ten koste gaan van de natuur. Als mensen plagen we wmb al veel teveel rooibouw op de natuur. Daar gaan we vroeg of laat de rekening voor betalen."</i>	Deelnemers die het oneens zijn: willen geen windturbines (in de regio)	<i>"Ongelooflijk. IK WIL DIE VOGELHAKSELAARS NIET!!!"</i>



Motivaties van deelnemers die overlast op geschiedenis en cultuur voorkomen weinig prioriteit geven

Deelnemers hadden verschillende redenen om deze optie weinig prioriteit te geven. De motivaties laten zien dat een deel van de deelnemers van mening is dat cultuur, geschiedenis en de transitie naast elkaar kunnen bestaan, de toekomst of het klimaat wordt gezien als belangrijker dan cultuur en geschiedenis. Een deel vindt andere opties belangrijker dan deze, zoals overlast voor mens en natuur.

Argumentcategorie	Illustratie	Argumentcategorie	Illustratie
Oneens, cultuur, geschiedenis en windturbines hoeven elkaar niet uit te sluiten maar kunnen gecombineerd worden	<i>"Oud en nieuw kunnen naast elkaar bestaan. Kijk naar de Koppelpoort met de het spoor ernaast. Over 100 jaar is de energietransitie ook deel van onze geschiedenis."</i>	Het klimaat is belangrijker dan de cultuur en geschiedenis	<i>"Milieu en natuur is veel belangrijker dan cultureel erfgoed. Zie de aarde als ons levenserfgoed. We maken de aarde al kapot en noemen het dan ook cultureel erfgoed."</i>
De andere antwoordopties vind ik belangrijker dan deze	<i>"Geen enkele keuze is fijn en geschiedenis is belangrijk maar ik verwacht dat mensen liever een fijne woonomgeving hebben zonder overlast van zonnepaneelvelden of windmolens dan een stuk geschiedenis."</i>	Deelnemers die de Grebbelinie niet kennen of stellen dat het geen functie (meer) heeft	<i>"Als de Grebbelinie dan belangrijk is zorg dat dat de mensen ook de geschiedenis hiervan kennen."</i>
De toekomst is belangrijker dan het verleden en dingen/focussen veranderen	<i>"De windturbines staan er niet voor altijd, dus de aantasting van de cultuurhistorie zal tijdelijk zijn. Het is niet ideaal, maar als de planeet vergaat, heb je ook niks aan je cultuurhistorie."</i>	Deelnemers die het oneens zijn: willen überhaupt geen windturbines	<i>"Dit is belachelijk. Er mogen geen windturbines komen."</i>



Motivaties van deelnemers die plekken waar de kosten voor de samenleving het laagst zijn weinig prioriteit geven

Deelnemers hadden verschillende redenen om deze optie weinig prioriteit te geven. De motivaties laten zien dat deelnemers een passende keuze, de effecten op de kwaliteit van leefbaarheid of de transitie/klimaatverandering vinden voorgaan op de kosten voor de samenleving. Anderen beargumenteren dat de kosten het minst belangrijk zijn, deze niet leidend moeten zijn bij keuzes over de natuur of dat een goede, lange termijn oplossing wat mag kosten.

Argumentcategorie	Illustratie	Argumentcategorie	Illustratie
Een passende keuze (bv over de plaatsing van windturbines) is belangrijker dan de kosten	<i>"Ik vind dat er wel meer kosten mogen worden gemaakt wanneer de plek geschikt is."</i>	De kosten zijn het minst/niet belangrijk (Nederland is welvarend)	<i>"Geld zou geen probleem moeten zijn, er worden genoeg onzin uitgaven gedaan waar geld te halen is."</i>
De kwaliteit van leefbaarheid en gezondheid gaat voor op de kosten	<i>"Ik vind kosten minder belangrijk dan het leefgenot van mensen of de invloed op de natuur. Dan moeten we maar wat meer geld uitgeven."</i>	De kosten moeten niet leidend zijn bij keuzes over de natuur	<i>"Natuur en welzijn moet altijd voor kostenbesparing gaan!"</i>
Als wij de transitie/klimaatverandering belangrijk vinden, mag het geld kosten. De kosten van niks doen zullen anders hoger zijn	<i>"Een beter klimaat kost geld. We hebben lang geteerd op de natuur en dit veronachtzaamd en lang genoeg economische belangen laten prevaleren."</i>	Een goede, lange termijn investering mag wat kosten	<i>"Dit is niet iets wat voor een paar jaar houdbaar moet zijn. Als je iets meer moet investeren voor een fatsoenlijke, toekomstgerichte oplossing. Dan is dat de moeite waard."</i>



Dilemma's over de plaatsing van windturbines (1/2)

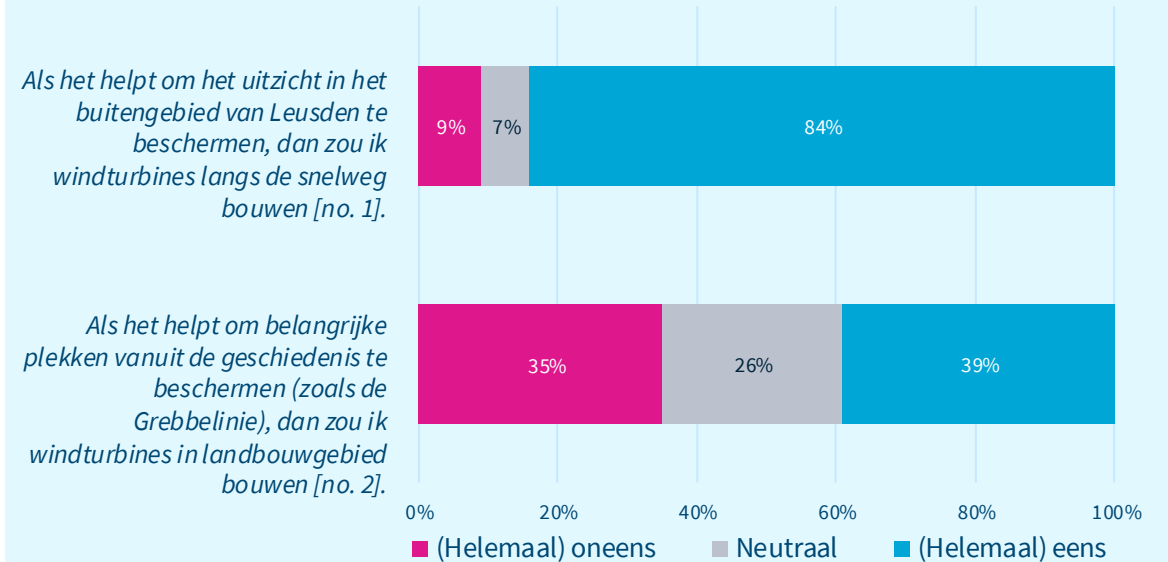
- Na de rangschikvraag (pagina 19) kregen deelnemers 4 specifiekere dilemma's over de plaatsing van windturbines voorgelegd. De resultaten presenteren we hier.

84% van de inwoners zou windturbines langs snelwegen bouwen als het helpt om het uitzicht in het buitengebied van Leusden te beschermen. Een grote groep geeft aan dat er bij snelwegen al sprake van horizonvervuiling of geluidsoverlast is, dus dat daar zo min mogelijk inwoners overlast van windturbines zullen ervaren.

Inwoners zijn verdeeld over het bouwen van windturbines in landbouwgebied als het helpt om belangrijke plekken vanuit de geschiedenis te beschermen (zoals de Grebbelinie):

- 39% van de inwoners is het hier (helemaal) mee eens. Een grote groep geeft aan dat de Grebbelinie een gebied met natuur en stilte is waar ook gewandeld kan worden, een gebied dat 'alles heeft'. Daarnaast is aantasting van de geschiedenis volgens een aantal onomkeerbaar en vindt een middelgrote groep landbouw onderschikt aan natuur en geschiedenis. Bovendien zegt een aantal dat landbouw en natuur makkelijker (deels) verplaatst kan worden dan plekken met historische waarde.
- 35% van de inwoners is het hier (helemaal) mee oneens. Een grote groep geeft aan dat landbouwgebied belangrijk is en windturbines zo min mogelijk overlast moeten opleveren, wat lastiger in landbouwgebied. Een middelgrote groep benoemt dat ze zowel landbouwgebied als plekken vanuit de geschiedenis belangrijk vinden voor Leusden. Ze willen het liefst in beide gebieden geen windturbines. Een kleine groep geeft aan dat bij de snelweg omwonenden daar er last van zullen ondervinden.

Figuur 3.2. Stellingen windturbines (1/2)



"Ik vind het ondingen. Maar als het dan moet dan langs de snelweg mits daar geen woningen in de buurt staan" [no. 1]

"Direct aan de andere kant van de snelweg wonen veel mensen in Amersfoort, die allemaal de windmolens uit hun straat of woning zullen zien draaien. Leusden kan niet het probleem tegen de gemeentegrens schuiven." [no. 1]

"GEEN windturbines in Leusden!" [no. 1]

"Het wandelpad over de Grebbelinie is een veel gebruikte route voor mensen in Leusden om te genieten van de natuur, ruimte, rust en uitzicht. Niet geschikt wat mij betreft om windturbines te plaatsen" [no. 2]

"Zoals al eerder aangegeven natuur heeft voor mij geen belangrijke plek en boeren moeten kunnen boeren en ze moeten vooral ver weg bij mensen staan" [no. 2]

Totaal percentages kunnen afwijken van 100% door afronding of deelnemers die een vraag over hebben geslagen.



Dilemma's over de plaatsing van windturbines (2/2)

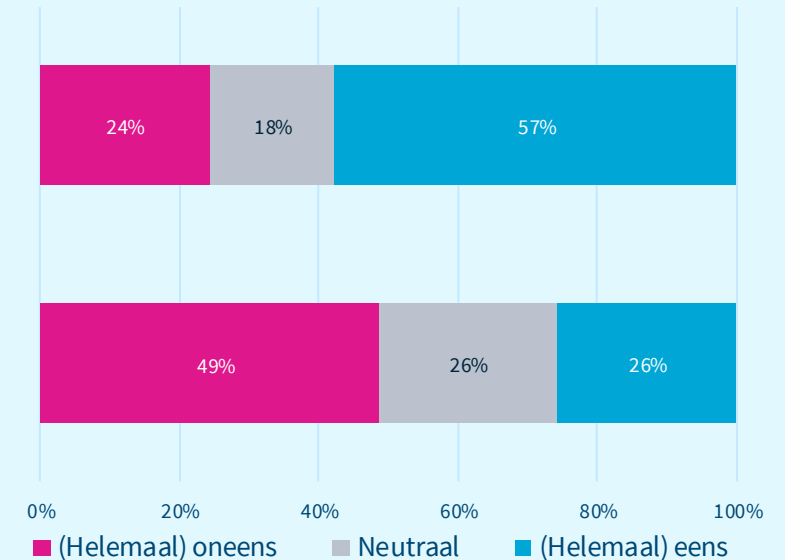
57% van de inwoners zou windturbines bouwen op plekken met alleen landbouw als het helpt om het uitzicht en de stilte in gebieden met natuur te beschermen. Een middelgrote groep geeft aan dat ze landbouw ondergeschikt vinden aan natuur en geschiedenis. Anderzijds is 24% van de inwoners het hier (helemaal) mee oneens. Zij vinden dat landbouw belangrijk is voor Leusden. Windturbines op landbouwgrond leveren volgens deze groep overlast voor mensen op.

49% van de inwoners wil geen windturbines bouwen op belangrijke plekken voor de geschiedenis (zoals de Grebbelinie) als het helpt om uitzicht en de stilte in gebieden met natuur en landbouw te beschermen. Zoals eerder beschreven, ziet een grote groep de Grebbelinie als een gebied dat 'alles heeft'. Daarnaast is aantasting van de geschiedenis onomkeerbaar en vindt deze groep landbouw soms onderschikt aan natuur en geschiedenis. Ook wordt er door een aantal geopperd dat landbouw en natuur wellicht makkelijker (deels) verplaatst kunnen worden dan plekken vanuit de geschiedenis. Anderzijds kiest 26% van de inwoners in dit dilemma om wel windturbines te bouwen op belangrijke plekken voor de geschiedenis. Een aantal motiveert dat de Grebbelinie ook door mensen is gebouwd en menen dat windturbines er makkelijk bij passen. Of dat de geschiedkundige waarde daardoor niet verloren gaat. Een paar mensen vinden de geschiedenis van deze plek niet belangrijk.

Figuur 3.3. Stellingen windturbines (2/2)

Als het helpt om het uitzicht en de stilte in gebieden met natuur te beschermen, dan zou ik windturbines bouwen op plekken met alleen landbouw [no. 3].

Als het helpt om uitzicht en de stilte in gebieden met natuur en landbouw te beschermen, dan zou ik windturbines bouwen op belangrijke plekken voor de geschiedenis (zoals de Grebbelinie) [no. 4].



“Landbouw heeft absoluut geen prioriteit op natuur en historie” [no. 3]

“Grebbelinie is een militair cultureel erfgoed. Een boiwkundig iets als een windmolen past daar best bij.” [no. 4]

“landbouwgebieden (weilanden etc.) zijn kenmerkend voor Leusden en omgeving en moeten dus zo min mogelijk aangetast worden, dat geldt ook voor historisch belangrijke plekken.” [no. 3]

“De Grebbelinie is wat mij betreft vooral een natuurgebied en die moet gehandhaafd blijven. De geschiedenis vind ik minder belangrijk” [no. 4]

Totaal percentages kunnen afwijken van 100% door afronding of deelnemers die een vraag over hebben geslagen.



Dilemma's over de plaatsing van windturbines uitgesplitst naar buitengebied

- We hebben de 4 specifiekere dilemma's over de plaatsing van windturbines uitgesplitst naar of inwoners in de kernen dan wel in buitengebied van de gemeente wonen. De resultaten presenteren we hier.

85% van de inwoners woonachtig in de kernen zou windturbines langs snelwegen bouwen als het helpt om het uitzicht in het buitengebied van Leusden te beschermen. In het buitengebied ligt dit aandeel relatief lager met 74%.

Inwoners zijn verdeeld over het bouwen van windturbines in landbouwgebied als het helpt om belangrijke plekken vanuit de geschiedenis te beschermen (zoals de Grebbelinie):

- 41% van de inwoners woonachtig in de kernen is het hier (helemaal) mee eens. In tegenstelling tot 64% van de inwoners woonachtig in buitengebied dat het hier (helemaal) mee oneens is.

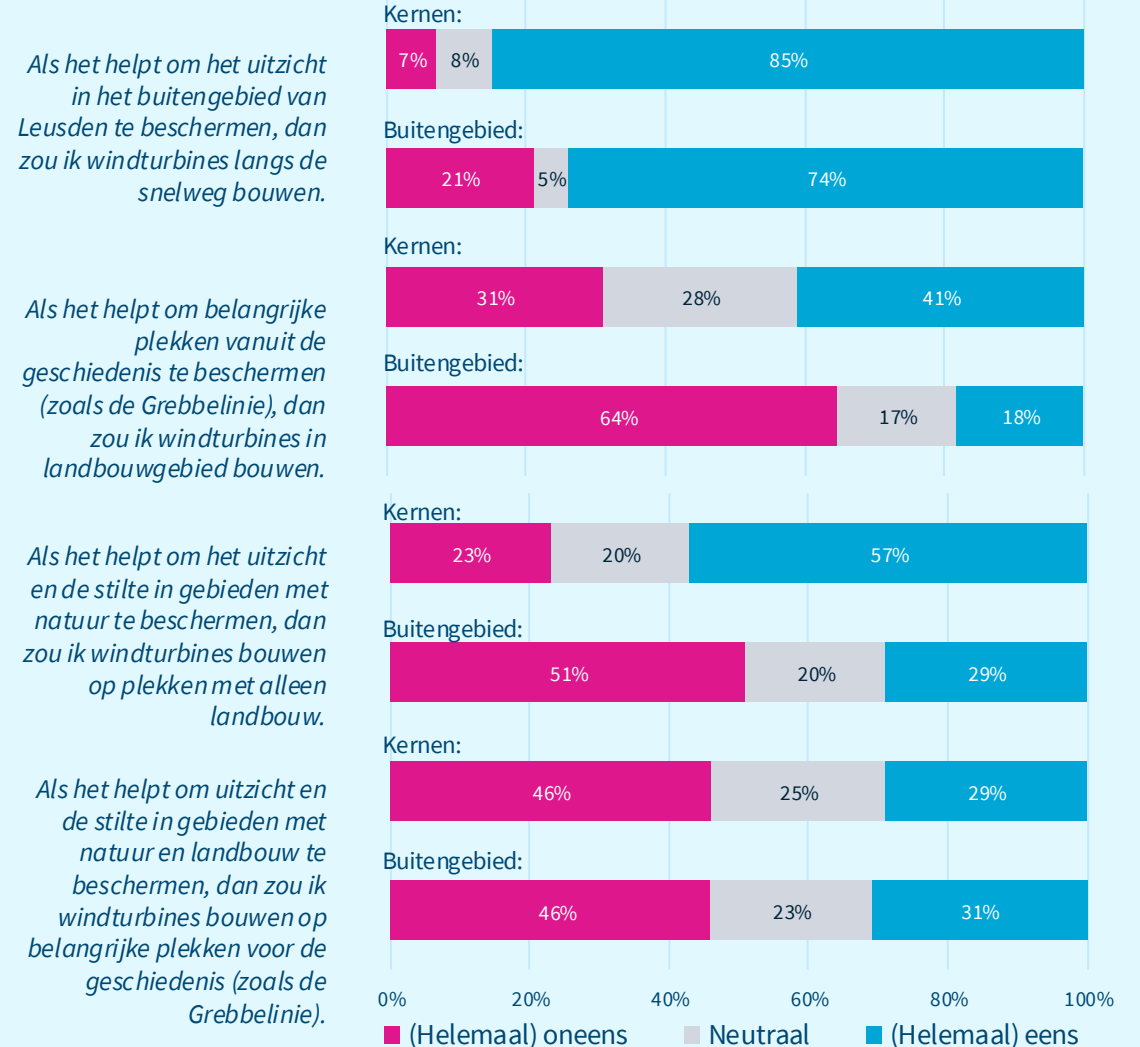
Inwoners zijn verdeeld over het bouwen van windturbines op plekken met alleen landbouw als het helpt om het uitzicht en de stilte in gebieden met natuur te beschermen:

- 57% van de inwoners woonachtig in de kernen is het hier (helemaal) mee eens. In tegenstelling tot 51% van de inwoners woonachtig in buitengebied dat het hier (helemaal) mee oneens is.

46% van de inwoners uit zowel de kernen als het buitengebied, wil geen windturbines bouwen op belangrijke plekken voor de geschiedenis (zoals de Grebbelinie) als het helpt om uitzicht en de stilte in gebieden met natuur en landbouw te beschermen.

Concluderend zien we dat inwoners woonachtig in buitengebied relatief gezien vaker geen windturbines op landbouwgronden willen bouwen dan inwoners die woonachtig zijn in de kernen.

Figuur 3.4. Stellingen windturbines – naar buitengebied



Totaal percentages kunnen afwijken van 100% door afronding of deelnemers die een vraag over hebben geslagen.



4

Zonnevelden

1

Aanleiding, opzet en respons

2

Voorkeuren wind en zon

3

Windturbines

4

Zonnevelden

5

Over de raadpleging

6

Methodologie

Stel, er komen zonnevelden in de gemeente Leusden. Welke keuzes vindt u dan het belangrijkste?

- Inwoners kregen zeven opties te zien over dingen die een rol kunnen spelen bij het plaatsen van zonnevelden. Deze opties konden ze rangschikken van meest belangrijk (1) naar minst belangrijk (7). De resultaten presenteren we hier.
- **Duidelijke top 2 opties die identiek zijn aan de top 2 bij windturbines:**
 - ‘Kies voor plekken die zorgen voor de minste overlast voor mensen’
→ Dit wordt door 57% van de inwoners op positie 1 of 2 gezet.
 - ‘Kies voor plekken waar de natuur er het minst last van heeft’
→ Dit wordt door 50% van de inwoners op positie 1 of 2 gezet.
- **Twee opties krijgen duidelijk de minste prioriteit:**
 - ‘Kies voor plekken die zorgen voor de minste overlast voor landbouw’
→ Dit wordt door 42% van de inwoners op positie 6 of 7 gezet.
 - ‘Kies voor plekken waar de kosten voor de samenleving het laagst zijn om zonnevelden te plaatsen’
→ Dit wordt door 47% van de inwoners op positie 6 of 7 gezet.
- **De overige drie opties worden door de meeste inwoners in het midden gezet:**
 - ‘Kies voor plekken waar zonnevelden het best passen bij het landschap’
 - ‘Kies voor plekken die het minst invloed hebben op belangrijke geschiedenis en cultuur in de omgeving (zoals de Grebbelinie)’
 - ‘Kies voor plekken waar je een aantal zonnevelden bij elkaar kunt zetten (en er minder plekken nodig zijn)’
- We zien geen verschillen in de gemiddelde ranking van de opties over zonnevelden als we dit uitsplitsen naar of inwoners in de kernen dan wel in buitengebied van de gemeente Leusden wonen.

Figuur 4.1. Gemiddelde ranking opties zonnevelden

Ranking	Optie
1 & 2	<ul style="list-style-type: none">• Kies voor plekken die zorgen voor de minste overlast voor mensen.• Kies voor plekken waar de natuur er het minst last van heeft.
3 & 4 & 5	<ul style="list-style-type: none">• Kies voor plekken waar zonnevelden het best passen bij het landschap.• Kies voor plekken die het minst invloed hebben op belangrijke geschiedenis en cultuur in de omgeving (zoals de Grebbelinie).• Kies voor plekken waar je een aantal zonnevelden bij elkaar kunt zetten (en er minder plekken nodig zijn).
6 & 7	<ul style="list-style-type: none">• Kies voor plekken die zorgen voor de minste overlast voor landbouw.• Kies voor plekken waar de kosten voor de samenleving het laagst zijn om zonnevelden te plaatsen.



Motivaties van deelnemers die overlast voor mensen voorkomen in de top 2 zetten

Deelnemers hadden verschillende redenen om deze optie in de top 2 te zetten. De motivaties laten zien dat deelnemers het vooral belangrijk vinden dat mensen zo min mogelijk overlast ervaren. Zoals last van de schittering van de zon die weerkaatst op de zonnepanelen. En dat zo min mogelijk overlast voor mensen bijdraagt aan het draagvlak voor het bouwen van zonnevelden. Anderen stellen geen zonnevelden te willen en/of alleen zonnepanelen op daken te willen. Een genoemde suggestie hier: zonnepanelen op het Pon opslagterrein.

Argumentcategorie

Illustratie

Belangrijk, inwoners moeten zo min mogelijk overlast ervaren

"Leusden is een woonomgeving daarom de mens op de eerste plek"

Wil geen zonnevelden maar wel zonnepanelen op daken

"Plaats ze op de daken van bedrijven op industrieterreinen. Dan verpest je de natuur niet met enorme velden zonnepanelen"

Zorgt voor minder weerstand en (wat) meer draagvlak onder inwoners

"Dit bevordert het draagvlak. Wat ook het draagvlak bevordert is dat bewoners in de directe omgeving meedelen in de opbrengsten."

Deelnemers die het oneens zijn: willen geen zonnevelden (in de regio)

"GEEN zonnevelden in Leusden."



Motivaties van deelnemers die overlast voor natuur voorkomen in de top 2 zetten

Deelnemers hadden verschillende redenen om deze optie in de top 2 te zetten. De motivaties laten zien dat deelnemers menen dat de natuur met rust gelaten moet worden, belangrijk is, niet de dupe mag worden van menselijk handelen en dat de natuur beschermd moet worden. Sommigen doen suggesties om verhoogde zonnevelden te plaatsen. Anderen stellen dat zonnevelden de omgeving aantasten, vinden dat daken beter benut moeten worden of willen helemaal geen zonnevelden bouwen.

Argumentcategorie	Illustratie	Argumentcategorie	Illustratie
De natuur moet met rust gelaten worden	<i>"De effecten van zonnevelden op de natuur en biodiversiteit zijn enorm. De bestaande flora en fauna dient ontzien te worden."</i>	Deelnemers die een suggestie doen: plaats zonnevelden verhoogd zodat landsbouw/veeteelt ermee gecombineerd kan worden	<i>"Zonnevelden vind ik so.wie so lelijk in het landschap. Als het perse nodig is combineer het dan met bv garages os s huilplaatsen voor de schapen oid"</i>
De natuur is belangrijk	<i>"Natuur in Leusden is belangrijk, zowel bos als landbouwgebieden. Verpest aub dit niet door zonnenvelden."</i>	Deelnemers die het oneens zijn: zonnevelden tasten de omgeving/het landschap aan	<i>"Landschapsvervuiling is een ernstig probleem, dit moet koste wat kost worden voorkomen."</i>
De natuur mag niet de dupe worden van menselijk handelen	<i>"Verduurzamen met schade voor natuur is niet verduurzamen maar jezelf voor de gek houden."</i>	Zonnepanelen op dak moeten voorrang hebben op zonnevelden	<i>"Panelen kunnen ook op gebouwen. Daar mee beginnen en daarna uitwijken naar velden. Rekening houdend met natuur, daar deden we het voor toch?"</i>
We moeten de natuur beschermen (er is zo weinig over)	<i>"We hebben al zo weinig natuur, laten we dat laatste beetje vasthouden."</i>	Deelnemers die het oneens zijn: willen geen zonnevelden (in de regio)	<i>"Ik ben sowieso tegen het principe van zonnevelden."</i>



Motivaties van deelnemers die overlast voor landbouw voorkomen weinig prioriteit geven

Deelnemers hadden verschillende redenen om deze optie weinig prioriteit te geven. De motivaties laten zien dat deelnemers aangeven dat nu niet alle landbouwgrond gebruikt wordt en ingezet kan worden voor andere doeleinden. Of dat er een andere verdeling van het land gemaakt moet kunnen worden, dat er wat minder grond naar landbouw mag gaan, dat landbouw geen last heeft van zonnevelden of dat de landbouw overlast geeft. Anderen stellen geen zonnevelden te willen en/of alleen zonnepanelen op daken te willen.

Argumentcategorie	Illustratie	Argumentcategorie	Illustratie
Er is landbouwgrond beschikbaar/nodig om te gebruiken. Als we boeren maar compenseren	<i>"Gezien het benodigde oppervlak zal een groot deel van de zonneparken sowieso terecht komen op landbouwgrond. De landeigenaren krijgen daar een passende vergoeding voor."</i>	Landbouwgrond gebruiken want dit mag sowieso wel wat minder	<i>"Landbouw zal toch moeten verminderen in NL"</i>
Wil geen zonnevelden maar wel zonnepanelen op daken	<i>"Niemand wil die dingen in zijn achtertuin. Als iedereen ze op zijn dak heeft en daarmee zelfsupported, hebben we alleen windmolens voor de nacht en donkere dagen"</i>	Landbouw heeft niet veel last van zonnevelden	<i>"Landbouw heeft per definitie geen last van zonnevelden anders dan dat er wellicht grond moet worden afgestaan. Dit is m.i. verdedigbaar."</i>
De andere antwoordopties vind ik belangrijker dan deze	<i>"Ook hier staan mensen wat mij betreft bovenaan."</i>	Landbouw zorgt voor overlast voor inwoners, zonnevelden niet	<i>"Landbouwgrond is geen natuur, wat mooi zou het zijn als daar een veld zonnepanelen komt, die zijn stil, stinken niet en vervuilen niet"</i>
Landbouwgrond gebruiken want een andere verdeling van de grond moet kunnen	<i>"Iets minder intensieve of grootschalige landbouw lijkt mij niet echt een probleem. Wellicht draagt het bij aan het reduceren van stikstofuitstoot of verbeteren van de waterkwaliteit"</i>	Deelnemers die het oneens zijn: willen geen zonnevelden (in de regio)	<i>"Er zouden überhaupt geen zonnepanelen moeten komen. Je krijgt heel veel onnatuurlijke materialen op een weiland, waar anders gras of gewassen kunnen groeien en dieren of klein gedierte door beweegt."</i>



Motivaties van deelnemers die plekken waar de kosten voor de samenleving het laagst zijn weinig prioriteit geven

Deelnemers hadden verschillende redenen om deze optie weinig prioriteit te geven. De motivaties laten zien dat deelnemers het belangrijker vinden dat de locatiekeuze passend is dan de kosten, stellen dat de kosten later terugverdiend worden, nu minder of niet belangrijk zijn of in ieder geval niet leidend bij keuzes over de natuur. Anderen geven aan dat de kwaliteit van leefbaarheid of de transitie belangrijker zijn. Anderen stellen geen zonnevelden te willen.

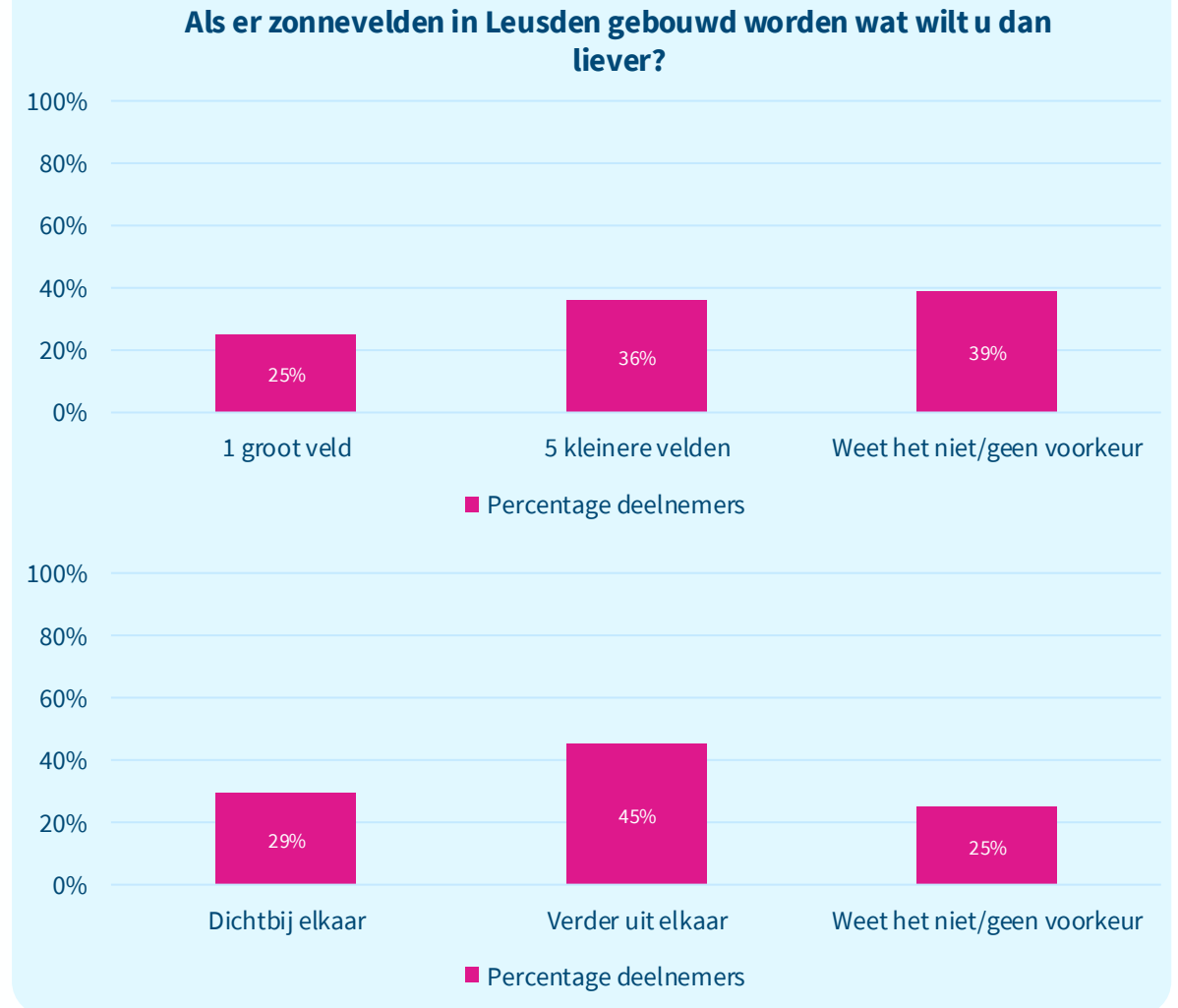
Argumentcategorie	Illustratie	Argumentcategorie	Illustratie
Een passende keuze (bv. over de plaatsing van zonnevelden) is belangrijker dan de kosten	<i>"De hoge kosten worden vergeten; de verkeerde plek blijft altijd zichtbaar en is blijvend een bron van ergernis"</i>	De kwaliteit van leefbaarheid gaat voor op de kosten	<i>"Kosten zijn ondergeschikt als het om de wereld gaat waarin we leven"</i>
Nu niet sturen op de investeringskosten, deze worden later terugverdiend	<i>"Wederom: investeren kost veel geld maar levert later veel geld op. etc."</i>	Als wij de transitie/klimaatverandering belangrijk vinden, mag het geld kosten. De kosten van niks doen zullen anders hoger zijn	<i>"hetzelfde als bij de windturbines. De infrastructuur is éénmalig en verwaarloosbaar ten opzichte van alle andere belangen."</i>
De kosten zijn het minst/niet belangrijk	<i>"Kosten minder belangrijk"</i>	Deelnemers die het oneens zijn: willen geen zonnevelden (in de regio)	<i>"GEEN zonnevelden in Leusden"</i>
De kosten moeten niet leidend zijn bij keuzes over de natuur	<i>"Kosten zijn ondergeschikt aan natuur en gezondheid."</i>		



Dilemma's over de plaatsing van zonnepanelen

- Inwoners kregen twee vervolgvragen die gingen over de plaatsing van zonnepanelen. De resultaten presenteren we hier.
- Inwoners werd gevraagd of ze de voorkeur hadden voor 1 groot zonnepaneel van 30 voetbalvelden of voor 5 kleinere zonnepanelen van 6 voetbalvelden. **We zien dat de resultaten op deze vraag verdeeld zijn:**
 - 25% kiest voor één groot zonnepaneel
 - 36% geeft aan liever vijf kleinere zonnepanelen te willen
 - 39% geeft aan het niet te weten of geen voorkeur te hebben.
- We zien geen verschillen in verdeling van zonnepanelen als we deze uitsplitsen naar of inwoners in de kernen dan wel in buitengebied van de gemeente Leusden wonen.
- Ook vroegen we inwoners of ze een voorkeur hadden om zonnepanelen dichtbij elkaar te plaatsen. Dan wordt er minder grond gebruikt en is er geen ruimte voor natuur, planten en dieren. Of verder uit elkaar te plaatsen. Dan wordt er meer grond gebruikt en is er wel ruimte voor natuur, planten en dieren.
 - 45% van de inwoners geeft aan een voorkeur te hebben voor het verder uit elkaar plaatsen van de zonnepanelen van de zonnepanelen.
 - 29% kiest voor het dichtbij elkaar plaatsen van de zonnepanelen van de zonnepanelen.
 - 25% geeft aan het niet te weten of geen voorkeur te hebben.
- Wanneer we de voorkeur voor dichtbij elkaar of verder uit elkaar uitsplitsen naar of inwoners in de kernen dan wel in buitengebied wonen, zien we dat:
 - 47% van de inwoners in de kernen geeft aan een voorkeur te hebben voor het verder uit elkaar plaatsen ten opzichte van 32% van de inwoners in buitengebied
 - 29% van de inwoners in de kernen kiest voor het dichtbij elkaar plaatsen ten opzichte van 32% in buitengebied.
 - 25% van de inwoners in de kernen geeft aan het niet te weten of geen voorkeur te hebben ten opzicht van 36% in buitengebied.

Figuur 4.2. Dilemma's zonnepanelen



Totaal percentages kunnen afwijken van 100% door afronding of deelnemers die een vraag over hebben geslagen.



5

Over de raadpleging

1

Aanleiding, opzet en
respons

2

Voorkeuren wind en zon

3

Windturbines

4

Zonnevelden

5

Over de raadpleging

6

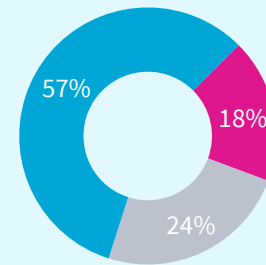
Methodologie

Hoe hebben deelnemers de raadpleging gewaardeerd? (1/2)

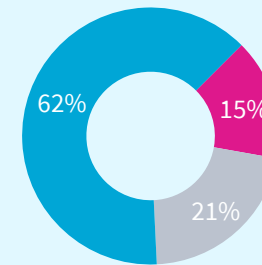
- De figuur hiernaast laat zien hoeveel deelnemers het (helemaal) eens en (helemaal) oneens waren met verschillende stellingen over de raadpleging.
- **57% geeft aan hun mening kwijt te kunnen in deze raadpleging.** 18% kon dat niet. Hierover motiveren sommigen dat er geen ruimte is in de raadpleging als ze geen windturbines en/of zonnevelden willen of (alleen) andere vormen zoals kernenergie.
- **62% vertrouwt erop dat dit een eerlijke raadpleging is.** 15% vertrouwt daar niet op. Deelnemers die aangaven het niet eens te zijn met de voorgelegde keuze voor windturbines of windturbines en zonnevelden motiveren hierover dat ze de raadpleging als sturend ervaren, dat er geen ruimte is voor de mening of inbreng van inwoners of dat de keuzes al gemaakt zijn (door de provincie).
- **90% van de deelnemers geeft aan dit een belangrijk onderwerp te vinden om hun mening over te geven.** 2% vond dat niet.
- **81% vond de raadpleging niet moeilijk te begrijpen.** 5% vond het wel moeilijk.
- **43% van de deelnemers geeft aan dat door mee te doen aan deze raadpleging ze hebben geleerd over de keuzes die de gemeente moet maken over schone elektriciteit.** 24% heeft dat niet.

Figuur 5.1. Waardering van de raadpleging

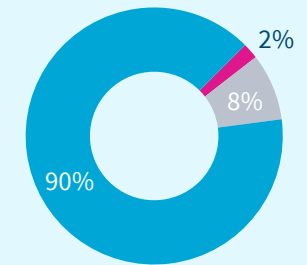
Ik kon mijn mening kwijt in deze raadpleging



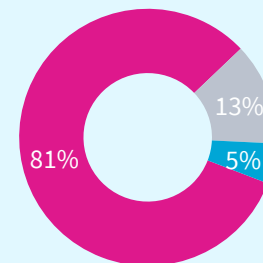
Ik vertrouw erop dat dit een eerlijke raadpleging is



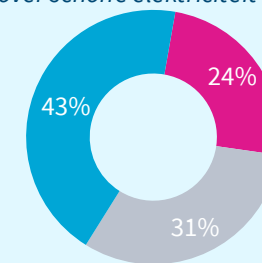
Ik vond het een belangrijk onderwerp om mijn mening over te geven



Ik vond zelf de raadpleging moeilijk te begrijpen



Doordat ik meedoe aan deze raadpleging heb ik geleerd over de keuzes die de gemeente moet maken over schone elektriciteit

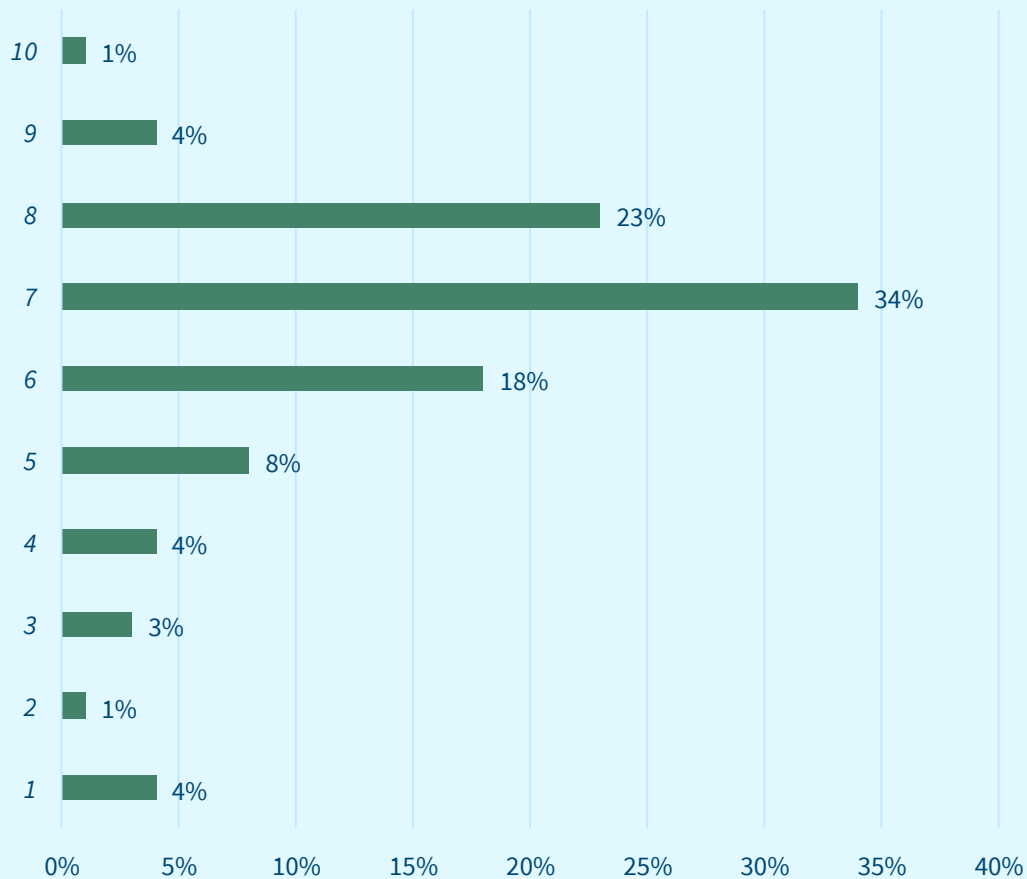


■ (Helemaal) eens
 ■ Neutraal
 ■ (Helemaal) oneens

Totaal percentages kunnen afwijken van 100% door afronding of deelnemers die een vraag over hebben geslagen.



Figuur 5.2. Spreiding rapportcijfer



Hoe hebben deelnemers de raadpleging gewaardeerd? (2/2)

- Daarnaast hebben deelnemers een rapportcijfer aan de raadpleging gegeven. En hebben sommigen aangegeven of ze eerder hebben meegedacht over dit onderwerp. De resultaten presenteren we hier.
- **81% van de deelnemers gaf een voldoende rapportcijfer.** Het gemiddelde rapportcijfer is een 6,5. Dit is vergelijkbaar met soortgelijke raadplegingen. Daarbij zien we dat deelnemers die het helemaal eens tot helemaal oneens zijn met het doel om in Nederland zonnevelden en windturbines op land te bouwen de raadpleging gemiddeld gezien een aflopend rapportcijfer geven. Hiernaast presenteren we de spreiding van de rapportcijfers.
- **68% van de deelnemers gaf aan niet eerder hun mening gegeven te hebben over schone elektriciteit aan de gemeente.** 14% heeft eerder een enquête ingevuld over dit onderwerp.

"Bedankt dat wij als bewoners van Leusden mee mogen 'praten' en dat onze mening ook serieus wordt genomen, want daar ga ik wel van uit. Dank gemeente Leusden."

"Burgers meer betrekken in deze problematiek!"

"Ben bang dat er weinig gedaan wordt met de ingezonden meningen. Besluitvorming zal uiteindelijk plaatsvinden op basis van politieke overwegingen en niet op basis van dit soort input"



6

Methodologie

1

Aanleiding, opzet en
respons

2

Voorkeuren wind en zon

3

Windturbines

4

Zonnevelden

5

Over de raadpleging

6

Methodologie

Ontwerp, uitvoering en analyse van deze raadpleging vond plaats in drie fases

Overzicht van het proces: Welke stappen zijn doorlopen?

1

**Ontwerp van de PWE-
raadpleging**

December 2025 – januari 2026

Stap 1

Ontwerpsessies met
beleidsmakers

Stap 2

Samenstellen van de
online raadpleging

2

**Openstelling en
dataverzameling**

Februari 2026

Stap 3

Dataverzameling

3

Analyse en rapportage

Maart – april 2026

Stap 4

Data analyse

Stap 5

Rapportage



Stappen 1 & 2. Ontwerpsessies met beleidsmakers en het samenstellen van de raadpleging

- **Ontwerpsessies.** In een twee ontwerpessies hebben we de hoofdvraag en inhoud van de raadpleging vormgegeven. Het doel van deze sessies was om het beleidsdilemma rond het vraagstuk wind en zon scherp te definiëren.
- **Uitvraag.** Als conclusie van de ontwerpessies hebben we de onderzoeksvraag geformuleerd: *'Hoe denken inwoners over het maken van schone elektriciteit met windturbines en zonnevelden op land in de regio Amersfoort en in de gemeente Leusden?'*
- **Uitgangspunten.** Een belangrijk uitgangspunt van de raadpleging was dat deze niet ging over de vraag óf er meer schone elektriciteit gemaakt moet worden in de regio Amersfoort. Die keuze heeft de RES regio immers al in 2021 gemaakt. De regio Amersfoort wil in 2030 voor ongeveer 200.000 huishoudens aan schone elektriciteit opwekken. Dit kan niet alleen met zonnevelden, onder andere vanwege een vol elektriciteitsnet. De regio moet daarom kiezen: gaan we volledig inzetten op windenergie? Of gaan we de helft met windturbines opwekken en de andere helft met zonnevelden? Deze raadpleging biedt de gemeente Leusden inzichten voor het maken van deze afweging. De gemeente Leusden gebruikt deze inzichten om samen met buurgemeenten een plan te maken over de opwek van schone energie. Dit plan wordt voor de zomer van 2026 voorgelegd aan de Provincie Utrecht. Wanneer de regio niet met een plan komt, kan de Provincie Utrecht plekken aanwijzen om windturbines te bouwen.
- **Keuze voor vragen.** Tijdens de ontwerpessies hebben we naast het doel van de raadpleging ook een start gemaakt met het in kaart brengen welke vragen we inwoners voor wilden leggen. De opgenomen vragen zijn geselecteerd als afweging tussen overzichtelijkheid en toegankelijkheid (meer vragen maakt de raadpleging minder toegankelijk) en het bestrijken van de belangrijkste beleidsdossiers en –vragen.

Stap 3. Dataverzameling op verschillende manieren

- Tussen 3 en 23 februari 2026 konden mensen meedoen via aan de raadpleging. Dat kon of door een papieren versie aan te vragen bij de gemeente. Deze konden ze opsturen tot en met 27 februari. In totaal hebben 2.912 mensen meegedaan.
- **Brief met code.** De gemeente Leusden heeft brieven met unieke codes gestuurd naar alle 14.000 huishoudens van de gemeente. De unieke code garandeert dat een huishouden maar één keer kan meedoen. Het proactief benaderen van inwoners vergroot de kans op deelname van inwoners die uit zichzelf minder snel mee zouden doen, bijvoorbeeld omdat zij geen sterke mening hebben over het onderwerp of aan zelfselectie doen ('mijn mening doet er toch niet toe').

Omgang met persoonsgegevens

- De vragen in deze raadpleging waren allen in overeenstemming met de privacywetgeving (Algemene verordening gegevensbescherming, AVG). Omdat de raadpleging anoniem is, zijn de gegevens die we verzamelen geen persoonsgegevens. Dat betekent dat de AVG als uitgangspunt niet van toepassing is. Een anonieme raadpleging mag vragen stellen over leeftijd, gender en opleidingstype, zonder dat de AVG van toepassing is.
- In deze raadpleging is geen gegeven, of combinatie van gegevens, verzameld die herleidbaar is (zijn) tot een groep van drie huishoudens of minder in Nederland.
- Elke deelnemer aan de raadpleging kon verder zelf bepalen welke informatie hij/zij wilde delen. Alle vragen over persoonlijke kenmerken in de raadpleging bevatte ook de antwoordoptie 'zeg ik liever niet'.
- De gegevens voor dit onderzoek blijven bewaard.



Stap 4. Data cleaning en multiplicatieve weging

- **Data cleaning.** Na de dataverzameling hebben we de datacleaning gedaan. We hebben 9 deelnemers verwijderd die twee keer met hun code en identieke demografische kenmerken hebben meegedaan. Ook hebben we respondenten verwijderd die alleen de raadpleging hebben bekeken maar niet hebben ingevuld. Deze selectie resulteerde in een totaal aantal van 2.912 deelnemers.
- **Multiplicatieve weging.** De steekproef was niet representatief op demografische kenmerken. Zo hadden er meer mannen meegedaan, meer mensen tussen de 35 en 64 jaar oud en meer mensen met een afgeronde hbo of wo opleiding. Om ervoor te zorgen dat we representatieve uitspraken kunnen doen over de voorkeuren van Leusdenaren hebben we de antwoorden van deelnemers herwogen op de volgende kenmerken: gender, leeftijd, opleiding en woonomgeving.
- We hebben hiervoor de methodiek multiplicatief wegen* gebruikt (ook wel 'raking' genoemd). Kort gezegd hebben we het volgende gedaan:
 1. We delen de deelnemers op in twee groepen voor gender (vrouw en man), drie groepen voor opleidingstype (praktisch/middelbaar/theoretisch), drie groepen voor leeftijd (jonger dan 35, tussen 35 en 64 en ouder dan 65 jaar) en twee groepen voor woonlocatie (in kernen en in buitengebied);
 2. We hebben de verdeling van de deelnemers over deze groepen vergeleken met de verdeling in de populatie van de gemeente Leusden;
 3. We hebben een wegingsfactor gekoppeld aan elke groep. Deze wegingsfactor zorgt dat de antwoorden van een specifieke groep zwaarder tellen als er relatief weinig deelnemers in de groep zitten. En dat de antwoorden minder zwaar meetellen als er relatief veel deelnemers in deze groep zitten.
- Na het herwegen zijn de resultaten representatief voor de gemeente Leusden op de bovenstaande kenmerken.

Stap 5. Schrijven van de rapportage

- De kwantitatieve resultaten hebben we van duiding voorzien op basis van een *kwantitatieve* analyse van de geschreven reacties van deelnemers. Per open vraag geven we het totaal aantal ingevulde motivaties weer. Vervolgens maken we per open vraag een willekeurige selectie van minstens 100 motivaties per standpunt (eens/neutral/oneens). Op basis van onze analyses verdelen we deze motivaties vervolgens in categorieën. Op basis van hoe vaak verschillende soorten motivaties voorkomen spreken we over grote/middelgrote/kleine groepen.
- In deze rapportage laten we citaten zien van deelnemers aan de raadpleging. Deze zijn geselecteerd zodat ze illustratief zijn voor de hoofdargumenten.





populytics.nl